

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus IV. Ulterior comprobatio nostræ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

menta nostra eadem efficaciâ probant utrumque, neque primo supposito, subsistere secundum potest. Porro, si evidens est, ut largitur solutio, & argumentis nostris evidenter convincitur, non omnem opinionem unius, vel paucorum gravium Doctorum esse conformem regulæ primæ materialiter, & in se, evidens debet esse, quod nec formaliter, & quoad nos possit esse eidem conformis, conformitate saltem conducenti ad honestandam operationem, vel positivè, vel negativè: aliam verò conformitatem purè apparentem, ac sine fundamento, neque loquimur, neque curamus.

19. Et ratio est manifesta: quia formalis conformitas, de qua loquimur, in eo sita est, quod opinio, licet in se, & re ipsa non sit conformis, possit tamen prudenter, seu non temerè, judicari conformis, utique re ipsa, & in se: nam qui prudenter judicare non potest, opinionem quam sequitur, conformari re ipsa cum prima regula, voluntariè, & spontè deviat ab illa, cum voluntariè eligat regulam deviam, & ipsi primæ regulæ non conformem, ut vel ex ipsis terminis patet. Sed quisquis videt, evidens esse, aliquam opinionem esse re ipsa falsam, atque adeo contrariam regulæ primæ, prudenter nequit (immò nec imprudenter) judicare, prædictam opinionem conformari re ipsa cum lege Dei, seu cum regula primæ: ergo talis opinio nequit esse eidem conformis, adhuc formaliter, & quoad nos.

20. At constat evidenter, ut factis, non omnem opinionem unius, vel paucorum, contra opinionem omnium, vel plurium, esse re ipsa veram, & conformem regulæ primæ, adeoque aliquam (immò plerumque) esse re ipsa falsam, & contrariam: ergo nemo prudenter omnem opinionem hujusmodi potest judicare conformem in se, & re ipsa cum prima regula: ergo non omnis conformis est, adhuc forma-

liter, & quoad nos: ergo non omnis regula est sufficiens ad honestè operandum. Sed de formali ista conformitate mox est ex professo dicendum.

ARTICULUS IV.

Uterior comprobatio nostræ sententiæ.

21. **T**otam doctrinam nostram non tam subtilem, quàm utilem esse vellemus, ut præmonuimus in ipsa præfatione. Ergo quia multâ experienciâ didicimus, sententiam Recentiorum, quam impugnamus, prorsus illimitato, & cæco quodam modo usurpatam, ut frequenter accipi solet, esse valde noxiam in praxi, insigniaque Christianis moribus præjudicia, ultra quàm dici possit, afferre, ex ipsa ipsius praxis absurditate manifesta placet ulterius illam refellere, ejusque falsitatem conspicuam facere, cunctisque patentem.

Sed quia sæculi hujus, certè non boni, inveniuntur quamplures, qui honorem, famamque scrupulosè nimis, & ardentè zelentur, adeo ut siquid ab aliquo in ejus probum fortè dicatur, haud aliter accipiant, quàm si ipsis exprobraretur, si fortè nolint sit thesi locus, quod dixerimus, hypothesis esto. Et, si nulli sint modò (quod optamus) praxim, quam reprobabimus, exercentes, juvabit saltem doctrina nostra, ne ulli sint deinceps, qui ejusmodi praxim exercent. Atque hæc sint semel generaliter dicta pro similibus argumentis, ne quemquam inutiliter, & gratis offendamus, quando re ipsa neminem lædimus. De zelo verò isto, & ejus causa, ac fine, non pauca in decursu dicemus.

22. Igitur ex sententia Recentiorum fiet, aut saltem fieri poterit, ut quilibet, seu doctus, seu indoctus, quamlibet opinionem suæ libertati faventem, in libro gravis Auctoris

re-

reperitam, vel assertam ab ipso, vel relatam, & nullâ notatam censurâ statim velit sine examine ullo ad praxim securus deducere. At praxis ista absurdissima est, & quæ Christianis moribus insignia afferat detrimenta: ergo sententia illa vera non est, sed ab omnibus repellenda. Certè sequela ista non tam videtur sequela esse, quàm ipsamet Recentiorum assertio. Utique, si omnis opinio, vel unius gravis Auctoris, est regula sufficiens honestatis, & quidem, licet mihi contra illam fortè occurrant rationes, quæ etiam insolubiles mihi videantur, quid est, quod ultra debeam curare, aut cur statim nequeam absque ulteriori examine præfatam opinionem amplecti?

23. Sequelæ verò absurditas nimis aperta est. Ex illa nanque in primis deducitur, supervacaneum esse, & inutile pro dubiis conscientiarum occurrentibus, studium omne Theologiæ moralis, immò & divinum orationis studium; ut quid enim ultra laboret, qui ad suæ operationis rectitudinem habet jam regulam, & quidem infallibilem juxta Recetium Probabilistarum principia, videlicet opinionem probabilem suæ libertati faventem? Hanc autem regulam, si vera est sententia Recentiorum, parvo certè labore, & nullo penè studio quivis, etiam indoctus, poterit comparare ex brevi aliqua summa, seu casuum collectione, immò, & ex ipsis librorum indicibus.

24. Sanè vulgares Summulæ casuum conscientiarum, quæ, linguâ etiam vulgari, quotidie prodeunt, vix aliud sunt, quàm breves quidam indices alphabetico ordine digesti opinionum, ut ajunt, probabilium, & Auctorum illas docetium. Aperiatur alioqui experimenti gratiâ compendium celeberrimum, seu Summula Dianæ prolixè, & ultra modum à Recentioribus commendata, eisque approbationibus, & immodicis laudibus onusta, quæ nimis etiam videri possent pro libris Augustini de

Civitate Dei, aut pro Summa Theologica D. Thomæ: aperiatur, inquâ hæc Summula, & vix ulla invenitur brevis pagella, in qua decem, aut plura dubia moralia probabiliter non resolvantur, annotatis Auctori- bus cujusvis opinionis ad hunc modum, *Trullench, &c. Escobar, &c. Palaus, &c.* Si ergo mihi sufficit ad honestè operandum invenire opinionem, vel unius Auctoris gravis, meæ libertati faventem, sufficiet etiam mihi in dubiis occurrentibus legere nosse, nec ulterius tenebor, quamvis facillè possem, per me ipsum evolvere libros alios, nec Theologos sapientes consulere, immò neque Deum orare.

25. Ex illa ergo opinione fieret (& utinam nimis non fiat!) ut mercatores, & nummularii, ministri publici, quantumvis imperiti, & alii quilibet sæculi homines implicatissima quæque negotia, difficillimaque tractantes, quæritâ Summa vulgaris idiomatis, sive conscientiarum casuum compendio, possent se per se ipsos, & inconsultis Theologis, à dubiis quibuscumque conscientiarum, atque difficultatibus expedire, & quidem, si esset vera sententia Recentiorum, prudenter, & irreprehensibiliter. Profectò invenire opinionem libertati suæ indulgentem alicujus Auctoris, vel aliquorum, qui ex fama publica graves vulgò putentur, & quæ notata ab aliis non sit, per se ipsos facillè possunt: illâ autem inventâ, regulam infallibilem jam habet, secundum quam agendo procul sint ab omni peccato, immò & ab omni peccandi periculo: quin, licet ipsos falli, & quidem plerumque, contingat, honestè nihilominus, & meritorie secundum Recentiores operantur.

26. Ut quid ergo miramur, & dolemus sæculi hujus morem satis communem, magis, magisque in dies invalescentem; vix enim rarum aliquem invenias ex ejusmodi hominibus, qui pro negotiis suis, quantumvis difficillimis expediendis, ac

di-

directione suæ conscientiæ, Theologos aliquando consulat, cum tamen multi eorum timorati communiter habeantur, immò etiam devoti, & qui frequenter nimis accedant ad Ecclesiastica Sacramenta? Quid item querimur, & exprobramus nonnullorum Confessariorum compertam imperitiam cum ingenti audacia cōiunctam, qui moralem Theologiam statim post exiguam Grammaticæ notitiam vix summis labris degustavere, & ipsius studio sanè latissimo, ac maxima ex parte difficili, vix horam unam aliquando impendunt; & tamen confessiones quorumlibet sine ullo discrimine, & brevissimo temporis spatio, intrepidissimè audiunt, ac expediunt? Quid demum sæpè mirabūdi recolimus, rariores in hoc sæculo inveniri consumatæ sapientiæ viros, qui moralis Theologiæ subtiliora principia intimiùs perferutentur, & calleant, abstrusioresque ipsius difficultates facillè per se ipsos, atque scientificè noverint expedire? Audiavi ego non semel viros eximiè prudentes, ac pios, hæc omnia seriò commemorantes, magnoque cum dolore, & admiratione inter se identidem recolentes.

27. Sed enim verò nobis, si vera est Recentiorum sententia, dolor iste videtur non modò otiosus, verum etiam injustus, & admiratio prorsus stulta. Porro negotiatores, & quivis alii homines rebus sæculi huius implicatissimi frustra, & otiosè Theologos fatigabunt pro dubiorum suorum resolutione, cum ipsi sibi ipsis sufficiant.

28. Ob eandem rationem Cōfessariis, eorum hominum confessiones nullum, aut parvum negotium faceffent; nam, prætermisso, quod in suis negotiis vix poterunt peccare, ut statim magis urgebo, ipsi peccata sua facillimè cognoscent, & expedite in confessione aperient; unde cessat in ipsis Confessariis necessitas majoris studii, aut abundantioris scientiæ. Præterea Confessarii

eàdem ipsi regulâ utentes, parvo, vel nullo studio, ac labore, poterunt expedire; & quidem securissimè, si quæ dubia reitent solvenda: quare nihil est quod formident.

29. Denique graviore magistri, & professores Theologiæ moralis ob easdem rationes facillimè adimplebunt munus suum, nec erit, cur altioribus principiis intimiùs penetrandis infudent, aut quare pro moralibus veritatibus scientificè, ac solidè eruendis fatiscant. Nihil igitur erit, cur nostri sæculi infelicitatem dolere, aut negligentiam culpæ possimus; sed gratulari nobis magis debemus, & nostris temporibus plaudere cum multis Recentioribus crebrò plaudentibus.

30. Verumtamen hæc omnia, quæ ex contraria sententiâ Recentiorum immediatè, ac legitimè consequuntur, absurdissima planè sunt apud prudentes omnes, & pios: quod quidem multò evidentius est, quàm ut à nobis debeat ostendi. Audiatur tantum Bonaventura in ipso prologo sui Confessionalis: *Cum secundum B. Gregorium sit ars artium regimen animarum, & occultiora sint vulnera cogitationum, quàm viscerum, horrendum profectò est videre quosdam Sacerdotes nostri temporis (tu vide, Lector, an etiam nostri?) qui Sacram Scripturam, in qua præfati regiminis ars sufficientissimè traditur, & Jura Canonica, & Scripta Doctorum, in quibus plenissimè declarantur, vel per torporem legere negligunt, vel per ignorantiam nesciunt; & tamen cordis medicos in audiendis confessionibus se profiteri impudenter non metunt, &c.* Tali ergo odibili ignorantia, &c. Id ipsum quoque confirmat, & urget D. Thomas, eodem adducto etiam medicorum exemplo. Vide precor, an postulet laborem, & studium, munus hoc regendi conscientias, & moralia dubia expediendi, & utrum usque adeo facillè, & tutò possit à quolibet exerceri? Væ nostri temporis Confessariis innumeris! Væ pœ-

Bonav.

D. Tho.
opulc. 65.

ni-

nitentibus ad ipsos accedentibus, nisi hi summi Ecclesiæ Doctores verbis inanibus nos deceperunt!

ARTICULUS V.

Improbatur ulterius Recentiorum sententia, & signanter Terilli assertio.

31. **S**I qualibet opinio cujuslibet gravis Auctoris foret sufficiens regula ad honestè operandum, vix aliquid in praxi foret illicitum: vix enim erit actio moralis, quæ, ut practicè exercenda, & sub suis peculiaribus circumstantiis considerata, adeo sit evidenter turpis, ut invenire nequeas opinionem Auctoris gravis, qui ipsius honestatem propugnet.

32. Porro in quavis materia cõditio ipsa humani intellectus, supposita naturæ corruptione, magnam fert judiciorum varietatem, ut vix sit aliquid apud omnes constans, & nullo dissentiente, receptum. Præcipuè autem verum id est, ubi de humanarum actionum bonitate, aut malitia agitur, tum ob propriam ipsarum incertitudinem, & peculiarrem variabilitatem, quam toties Aristoteles exaggerat; cum etiam maximè ob innatum hominibus sibi, & aliis placendi desiderium, quod in hoc nostro sæculo, toto ad benignitatem circa doctrinam morum composito, in dies vehementer increfcit. Mirum utique est quantum hodiè communiter arrideant opiniones benignæ, ut vocant, & libertati humanæ indulgentes, ut vel hoc solo titulo (qui certè non est nota doctrinæ Christi, si Evangelium ejus non fallit) avidissimè conquirantur, & maximè plausibiles sint libri eorum Auctorum, qui benignis sententiis, seu expressè, seu facto ipso, plerumque se adhærere profitentur, cujus generis inveniuntur haud pauci.

33. Quam verò potens sit ejusmodi affectus ad inclinandum judicium nostrum, ut putemus, licitum

esse quidquid jucundum, & placens est, & ratio ipsa facile dictat, & frequens experientia docet. Porro, ut sapienter dixit Angelicus Præceptor, *unusquisque faciliter credit, quod appetit.* D. Th. o. 2.
2. q. 6. a. 3.
corp.

Cæterum de periculo isto haud pauca in decursu dicemus. Interim verò dicta sufficiant, ut dilucidè appareat, quàm sit facile ubique invenire opinionem humanæ libertati faventem, & deobligantem à legis observantia, quam communis opinio injungit.

34. Si igitur omnis opinio, vel unius gravis Auctoris, in tanta, tum Auctorum multitudine, tum judiciorum hominum varietate, tum etiam opinandi licentia, dicatur esse regula sufficiens ad licitè, & honestè operandum, peccata vix non erunt entia rationis, & velut Platonis ideæ, universalis quædam principia ab individuis omnibus separata; vix enim aliquando continget, legem universalem, & communem per singularem aliquam actionem formaliter à nobis violari. At hoc, quisquis non censeat, Deum esse irridendum, & ejus leges floci pendendas, admittere nullo modo potest. A nullo ergo debet admitti prædicta Recentiorum sententia.

35. Reponent forsitan, haud ita esse obvium, ac facile, in quolibet occurrenti dubio invenire opinionem gravis Auctoris humanæ libertati faventem, quæ à cæteris Doctoribus, vel ab aliquo saltem non sit notata, tanquam improbabilis. Hoc autem ipso, quod notata sit, exceptionem jam habet, ut non sufficiat ad honestè operandum.

Sed in primis hac evasione non omnes Recentiores uti possunt; neque enim omnes assertioni suæ limitationem istam adjungunt; quin eorum non pauci illam ex professo rejiciunt. Contra hos ergo stabit argumentum nostrum, cujus sequela videtur legitima; sequelæ verò absurditas evidens. Rursus adversus omnes

Philosoph.
Ethic. præ-
sertim li. 1.
c. 3. & li. 2.
c. 11.